लक्षणम् । अपाकं स्वभावात्, त्रिदोषलिङ्गम् सर्वेषां कुष्ठानां त्रिदोषजत्वेऽपि उल्बणदोषत्रयलिङ्गम्" भावप्र० लक्षितम् । अतएव पूर्ववाक्ये उल्बणैर्दोषैरित्युक्तम् ।

काकणन्ती स्त्री ईषत् कणन्ती निमीलन्ती कण-निमीलने शतृ ङीप कुगतिस० कोः कादेशः । गुञ्जायाम् सुश्रु० । तस्याः फलकोषस्येषन्निमीलनात्तथात्वम् । "कोष्ठं गत्वा क्षोभयन् यस्य रक्तं, तन्नाधस्तात् काकणन्तीप्रकाशम्" सुश्रु० स्वार्थे कन् । काकणन्तिकाप्यत्र रत्नमा० । काकणशब्दे उदा० । "रक्तजानि न्यग्रोधप्ररोहविद्रुमकाकणन्तिकाफलसदृशानि" सुश्रु० ।

काकतालीय न० अवितर्कितसम्भवतुल्ये यादृच्छिकन्याये तद्धुत्पत्त्यादिर्यथा "समासाच्च तद्विषयादिति" पा० छ । अस्मादेव ज्ञापकादिवार्थे, सह सुपेति वा समासः, द्वाविवार्थौ काकागमनमिव तालपतनमिव काकतालम् काकतालमिव काकतालीयम् वृत्तिविषये काकतालशब्दौ काकतालसमवेतक्रियावाचिनौ तत्र काकागमनं देवदत्तागमनस्योपमानम् तालपतनं दस्युपनिपातस्य, तालेन तु यः काकस्य वधः स देवदत्तस्य दस्युना वधस्योपमानम् इति वधादिः काकतालीयादिशब्दवाच्यः सम्पद्यते । काकतालसमागमसदृशयोरसमागम इति समासार्थः तत्प्रयुक्तकाकमरणसदृशस्तु देवदत्तवधादिः छप्रत्ययार्थः । "यत्तया भेलनं तत्र लाभो मे यश्च तद्गते । तदेतत् काकतालीयमवितर्कितसम्भवम्" चन्द्रालोकः । "फलन्ति काकतालीयं तेभ्यः प्राज्ञा न बिभ्यति" वेणी० ।

काकतिक्ता स्त्री काकमांसवत् तिक्ता । काकजङ्घायां भावप्र० काकजङ्घाशब्दे विवृतिः । (कुँच) ३गुञ्जायां रत्नमा० । तयोः काकमांसतुल्यतिक्तत्वात्तथात्वम् ।

काकतिन्दुक पु० काकरूपज्वलकस्तिन्दुतिकेन्दुकः, काकवर्णो वा तिन्दुकः काकप्रियो वा तिन्दुकः । (कुँचिलिया) (माकड़ातेंदु) इति च प्रसिद्धे कुपीलौ भावप्र० । तत्पर्यायगुणादि तत्रोक्तं यथा "तिन्दुको यस्तु कथितो जलजो दीर्घपत्रकः । कुपीलुः कुलयः काकतिन्दुकः काकपीलुकः । कुपीलु शीतलं तिक्तं वातलं मदकृल्लघु । पादव्यथाहरं याहि कफपित्तास्रनाशनम्" अत्र फलपरत्वात् न० । [हेमच० ।

काकतुण्ड पु० काकतुण्डस्य वर्णोऽस्यस्य अच् । काकागुरुणि

काकतुण्डफला स्त्री काकतुण्डमिव फलमस्याः । काकनासायाम् भावप्र० । काकनासाशब्दे विवृतिः ।

काकतुण्डिका स्त्री काकतुण्डस्य वर्णः अर्द्धफलेऽस्याः उन् । गुञ्जायाम् हला० ।

काकतुण्डी स्त्री काकम् ईषदकं ईषद्दुःखं तुण्डते तुड़ि ङ-बधे अण् उप०स०पा० गौरा०ङीष्, सुग्ध० षण् ईप् इति भेदः । १राजरीतौ न्यपयोग्ये पित्तले (गिल्टीकरापितल) तस्य स्वर्णरूपतया दर्शनात् दुःखनाशकत्वात् तथात्वम् । काकतुण्ड इवाकारोऽस्याः अच् गौरा०ङीष । (केओयाठोटा) २काकनासावृक्षे च ।

काकदन्तगवेषण पु० काकस्य दन्ताः सन्ति न वेति संशये तत्र वर्णभेदस्य संख्याविशेषस्य च गवेषणमिव अनर्थकः प्रयत्नो यत्र । निष्प्रयोजनान्वेषणयुक्ते न्यायभेदे ।

काकध्वज पु० काकमीषज्ज्वलं बाष्पं ध्वज इवास्य । बाड़वाग्नौ त्रिका० । तस्य समुद्राद्युद्गच्छन्त्या ज्वालया जातवाष्पस्य तत्केतनतुल्यत्वात् तस्य तथात्वम् ।

काकनामन् पु० काकेनापि नाम्यतेऽसौ नम-णिच्-कर्मणि ङनिप् । वकवृक्षे रत्नमाला तस्य मृदुशाखत्वेन काकारोहणेनापि नामित्वात् तथात्वम् ।

काकनास पु० काकस्य नासा तद्वर्णः फलेऽस्य । विकङ्कतवृक्षे (वँइचि) राजनि० । तस्य फलस्य काकनासातुल्यलक्षणत्वात्तथात्वम् ।

काकनासा स्त्री काकस्य नासेव फलमस्याः । काकजङ्घायाम् (केओठेङ्गा) । भावप्र० तत्पर्यायगुणादुक्तं यथा— "काकनासा कषायोष्णा कटुका रसपाकयोः । कफघ्नी वमनी तिक्ता शोथार्शःश्वित्रकण्डुनुत्" । स्वार्थे कन् । काकनासिका तत्रार्थे अमरः । सा च त्रिवृति राजनि० ।

काकनीला स्त्री काक इव नीला । जम्बुभेदे । राजनि० ।

काकन्दि(न्दी) स्त्री देशभेदे । वा ङीप् । तत्र भवाद्यर्थे दीर्घान्तात् वुञ् । काकन्दक तत्र भवे त्रि० । २तद्देशवासिषूपचारात् तेचायुधजीविनः । संघपरत्वे ततः दामन्यादि० स्वार्थे छ । काकन्दीय तद्देशवासिनि आयुधजीविसंघे ।

काकपक्ष पु० काकस्य पक्षः तदाकारोऽस्त्यस्य अच् । (काणपाटा) काणजुलपी) प्रसिद्धे शिरोऽधःकर्णपार्श्वस्थे केशभेदे । "सदृक्षचूलश्चलकाकपक्षकैः" "काकपक्षधरमेत्य याचितः" "नौ प्रणामचलकाकपक्षकौ" "काकपक्षधरेऽपि राघवे" इति च रघुः "काकपक्षधरो युवा" पद्मपु० रामकवचम् ।

काकपद पु० "पादौ द्वौ स्तम्बयुग्मस्थौ जिह्वा लिङ्गं भगे लघु । कामयेत् कामुकां कामी नम्रः काकपदो मतः"